

Kapitālsabiedrību – kā nacionālo, tā ārvalstu – riski un faktori, kas paaugstina iespēju tās izmantot ļaunprātīgos nolūkos^①.

Kapitālsabiedrību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējums veikts, lai, apzinot un identificējot riskus, kuriem sektors pakļauts, aizsargātu kapitālsabiedrības no ļaunprātīgas izmantošanas noziedzīgiem nolūkiem, kā arī veiktu efektīvu risku samazināšanu un novēršanu, tajā skaitā piemērojot uz riskiem balstītu pieeju.

Kapitālsabiedrību izmantošanu ļaunprātīgiem nolūkiem var veicināt šādi faktori, kuriem pastāvot īpaši piesardzīgām jābūt kā pašām kapitālsabiedrībām, tā par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu atbildīgajām personām:

- ✓ informācijas par kapitālsabiedrību pieejamība, jo īpaši patieso labuma guvēju noskaidrošanas grūtības informācijas neesamības vai sarežģītas iegūšanas dēļ, arī:
 - nav pieejama informācija par akciju sabiedrību akcionāriem;
 - nav pieejama informācija par kapitālsabiedrību īpašniekiem, kuri ir ārvalstnieki;
 - reģistrētā informācija par kapitālsabiedrību ir pretrunā faktiskajai informācijai;
 - kapitālsabiedrības dibināšanas procesā iesaistīti juridisko personu dibināšanas un darbības nodrošināšanas pakalpojumu sniedzēji, atbalstot patiesās kontroles, īpašumtiesību slēpšanu;
- ✓ kapitālsabiedrībai reģistrācijas procesā piemērotas atvieglotas prasības;
- ✓ kapitālsabiedrību īpašnieki vairākos līmeņos ir citas juridiskās personas, arī ārvalstīs reģistrētas juridiskās personas, īpaši, ja:
 - nav pieejama informācija par akciju sabiedrību akcionāriem;
 - nav pieejama informācija par kapitālsabiedrību īpašniekiem, kuri ir ārvalstnieki;
- ✓ kapitālsabiedrību, kas darbojas paaugstināta riska jomās, valdei un padomei nav noteiktas paaugstinātas atbildības un piemērotības pārbaudes.

🔍 Kāpēc pastāv risks ļaunprātīgai juridisko personu izmantošanai?

Juridiskajām personām piemīt augsta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas ievainojamība un iespējamība tās izmantot, lai slēptu līdzekļu izcelsmi, maskētu patiesos labuma guvējus, kā arī nepiesaistītu atbildīgo institūciju uzmanību. To izmantošanas pievilcība noziedzīgiem mērķiem, arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai, konstatēta vairākos gadījumos^②, un pamatā tā balstās apstākļi, ka juridiskā persona ir tikai fikcija, kuru – arī izveidojot sarežģītas struktūras vai ar uzticības personu un ārvalstu jurisdikcijās reģistrētu īpašnieku starpniecību – kontrolē fiziskās personas. Viena no populārākajām legalizācijas metodēm ir saimnieciskās darbības imitācija: tiek radīts priekšstats par šķietami gūtu peļņu. Lai šo imitāciju realizētu, noziedzniekam ir nepieciešama juridiska forma – viena no tipiskākajām juridiskajām formām ir kapitālsabiedrība.

① Informatīvais materiāls sagatavots, balstoties uz 2019. gada jūnijā Finanšu izlūkošanas dienesta mājaslapā publiskoto ziņojumu “Juridisko personu un nevalstisko organizāciju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riski”.

Ziņojumā analizēta informācija par juridiskajām personām (gan Latvijas rezidentiem, gan nerezidentiem) – kapitālsabiedrībām –, jo to skaits Latvijā aptver visplašāko juridisko personu loku, to līdzekļu aprīte tautsaimniecībā ir vislielākā, kā arī par tām saņemts visvairāk ziņojumu par aizdomīgiem un neparastiem darījumiem.

② Vairāki praktiski piemēri aprakstīti arī Finanšu darījumu darba grupas (FATF) vadlīnijās, piemēram, vadlīnijās patieso labuma guvēju atklājumam.